

UNIVERZITA KOMENSKÉHO V BRATISLAVE
FILOZOFICKÁ FAKULTA
Katedra porovnávej religionistiky
Gondova 2, P.O.BOX 32, 81499 Bratislava

prof. PhDr. Jiří Lach, Ph.D.
předseda habilitační komise

Mgr. Agnes Hausknotzová
odd. vědy FF UP Olomouc

Filozofická fakulta
Univerzity Palackého v Olomouci
Křížovského 511/10
771 47 Olomouc
Česká republika

v Bratislavě, 12. 7. 2018

Věc: Oponentský posudek na habilitační práci: JUDr. PhDr. Marek Čejka, Ph.D.
„Korán, meč a volební urna“ Zdroje a podoby islamismu, Olomouc, Filozofická fakulta
Univerzity Palackého v Olomouci, Katedra politologie a evropských studií, 2017.

Habilitační práce Mareka Čejky klade za cíl definovat, popsat a vysvětlit značně komplexní pojem a politicko-společensky-náboženský jev: islamismus. Jakkoliv to bude znít banálně, ale úspěšně realizovat takový to badatelský záměr je nesmírně náročným úkonem. Islamismus je nejenom komplexním a nejednotným fenoménem, ale je to pojem, který zejména v mediálním kontextu byl zdeformován v důsledku mnoha kontroverzí, předsudků a dezinformačních kampaní. Teda k úspěšnému zpracování islamismu v komplexní podobě je nutné nejenom nesmírně kritickému přístupu badatele, ale taky určitý nadhled a dobrá znalost a přehled dějin a hlavních ideologických tendencí muslimských politicko-náboženských i společenských diskurzů. Autor předložené habilitační práce do velké míry dokázal tento nesmírně náročný badatelský úkol realizovat.

Není nutné, abych podrobně převyprávěl obsah habilitační práce, autor to již určitě spravil. Nicméně v krátkosti se budu věnovat kritice jak struktury, tak i obsahu práce. Text je rozdělen do dvou hlavních částí: teoretické a „praktické“. Ta první se snaží vymezit pojem islamismu a to jak v muslimských tak akademických kontextech. Autor podává velice dobrý

UNIVERZITA KOMENSKÉHO V BRATISLAVE
FILOZOFICKÁ FAKULTA

Katedra porovnávací religionistiky
Gondova 2, P.O.BOX 32, 81499 Bratislava

přehled, zejména pokud jde o česko-slovenský, frankofonní a anglofonní akademický kontext definice pojmu, ale stručně popisuje i německý a ruský kontext. Důležité je i to, že Čejka rozlišuje mezi západním akademickým a ideologickým vymezením islamismu. Pokud jde o tu druhou variantu, autor uvádí Daniela Pipesa a Roberta Spencera (s. 31), nicméně chybí tam zmínka o hlavním představiteli takového přístupu, kterým je Bill Warner, kontroverzní americký autor, jehož četné publikace byli vydáni i v české mutaci. Z obdobných českých autorů v práci absentuje rozbor názorů exmuslima a samozvaného „islamoklastu“ Lukáše Lhořana. Jistě názory těchto autorů nelze považovat za dominantní, nicméně jejich vliv na daný diskurs – zejména v mediálním a celospolečenském kontextu – je signifikantní. V této části práce bych taky uvítal rozsáhlejší popis vymezení islamismu u muslimských a islamistických autorů (kap. 1.2.3.), např. názory šejka Júsufa al-Qardáwího apod. Čejka teoretickou část své práce ukončil přehledem diskuse kolem různých termínů a neologizmů jako politický a militantní islám, islámský radikalismus, džihádsismus, salafismus, „islamofašismus“ apod.

Až na výše zmíněné menší nedostatky teoretická část považuji za velice zdařilou a po dřívějších dílčích teoretických závěrech Luboše Kropáčka, Miloše Mendela a Pavla Baršu, Čejka nabízí v české akademické produkci celkem rozsáhlou a - v rámci možností - koherentní definici a charakteristiku islamismu.

Druhá část práce je věnována dějinám a různým konkrétním a praktickým podobám islamismu. Autor popisuje genezi a dějiny islamismu celkem přehledně, i jeho pokus o typologii vývoje islamismu pomocí schématu (2.1.3.) je zdařilý. Čejka dále popisuje dějiny a ideologii několika vybraných islamistických hnutí a skupin od wahhábítů až po post-islamistické hnutí. Výběr těchto skupin a hnutí je reprezentativní a autorem podávána informace o nich je dostačující.

V závěru práce, autor konstatuje, že se mu podařilo naplnit svoje badatelské záměry, teda: (1) „aktualizace existujících politologických interpretací pojmu salafismus“, (2) poukázat „na paralely mezi politickými aspekty islámu a judaismu, respektive islamismu a náboženského sionismu“, jakož to vliv (3) „rapidního vývoje informačních technologií“, dále na (4) „významovými posuny pojmu džihád“ a konečně na „roli islámských mystických (súfijských) řádů“ v daném kontextu. Souhlasím s autorem, že se mu celkem (1, 2, 4), nebo částečně (3, 5) podařilo naplnit tyto záměry.

UNIVERZITA KOMENSKÉHO V BRATISLAVE

FILOZOFICKÁ FAKULTA

Katedra porovnávací religionistiky
Gondova 2, P.O.BOX 32, 81499 Bratislava

Pokud jde o formální podobu práce, v zásadě nevidím větší nedostatky. Jedinou výjimkou jsou některé přepisy a překlady z arabštiny a perštiny jakožto i transkripce několika muslimských jmen a termínů. Není jednotný český úzus na přepis arabštiny nebo perštiny, proto každý autor přepisuje jména a termíny z těchto jazyků podle vlastních pravidel a uvádí na začátku své práce, jak to bude dělat v podobě transkripční poznámky. Čejka v úvodu práce to taky definuje a jako normu uvádí publikaci Pavlincová, Helena; Horyna, Břetislav (eds.) (2003) *Slovník judaismus, křesťanství, islám*. Olomouc: Nakladatelství Olomouc, s několika výjimky („Saúd namísto Sa'úd, Kutb namísto Qutb, Al-Káida namísto Al-Qá'ida“, s. 10), ale není ve svých prepisech vždy konsekventní. V arabských termínech často používá kapitály, i když arabské písmo kapitály nezná (např. píše: „Al-Gama'a al-Islamíjja“ a „Takfír wal-Hidžra“, zatím co správný popis by byl: al-Džamá'a al-islámíja a at-Takfír wa 'l-hidžra“ s. 23). Můžeme to najít i v prepisech perských (*fársí* a *dárí*) prepisů (např. *velájate fakíh*, správně: *velájat-e fakíh*, s. 120 a jinde; Džamá'ate islámí, správně: Džamá'at-e islámí, s. 122).

O něco závažnější jsou některé nepřesné překlady, jako např. na s. 19 Čejka překládá klíčový arabský výraz *islámíja* jako „islámský“, zatím co správný arabský ekvivalent pro „islámský“ je *islámí* a slovo *islámíja* lze přeložit jako „islámská“ (v ženském rodu) a též „islamismus“. Možná zdařilejší by bylo etymologicky vysvětlit rozdíl s výrazy „muslimové“, arabsky *muslimún* vrs. „islamisté“, arabsky *islámíjún*. Další neřezný překlad můžeme najít na s. 146., kde autor uvádí: „Světová islámská fronta proti křižákům a Židům (arab. *Al-Džabha al-Islamíja al-Alamíja li-Kitál al-Jahúd wal-Salibíjín*)“, správně by to bylo: „Světová islámská fronta na zabíjení Židů a křižáků (arab. *al-Džabha al-islamíja al-álamíja li-kitál al-jahúd wa 'l-salibíjín*)“. Čejka ale není arabista, teda těchto několik málo prohřešků v transkripci a překladech v jeho práci nelze považovat za rozhodující, vždyť i tak pracuje předkládaná habilitace s arabskou a islámskou terminologií mnohem obratněji než převážná většina podobných politologických prací. Z formálního hlediska ještě je tady poslední nedostatek a tím je absence několik titulů z poznámkového aparátu v bibliografickém seznamu na konci práce.

Předkládaná práce JUDr. PhDr. Mareka Čejky, Ph.D. „*Korán, meč a volební urna*“ *Zdroje a podoby islamismu* je originálním, badatelsky zdařilým a svým obsahem informativním zpracováním velice náročného a kontroverzního tématu. Moje kritické poznámky a připomínky mají jenom dílčí charakter, proto na závěr můžu konstatovat, že na

UNIVERZITA KOMENSKÉHO V BRATISLAVE
FILOZOFICKÁ FAKULTA
Katedra porovnávacej religionistiky
Gondova 2, P.O.BOX 32, 81499 Bratislava

základě předložené habilitační práce plně doporučuji komisi pokračovat v habilitačním řízení uchazeče.

S úctou:

doc. Mgr. Attila Kovács, Ph.D.